

דַּרְשֵׁנִי קַרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • בית הכנסת פרי מגדים, צפת • השיעור נמסר במוצ"ש חנוכה פרשת מקץ, תשפ"ה

משגים של 'כבוד' אצל הרב אוירבך

אברך תלמיד חכם ספר: "הלכתי לרב אוירבך צ"ל, אמרתי לו: 'אני גר בקומה שניה ויש מדרגות לחצר, איפה אני אדליק את נרות חנכה - בפתח של הדירה בקומה למעלה או שאני ארד את המדרגות ואדליק בפתח של החצר?' אמר לו הרב אוירבך: "תרד את המדרגות, ותדליק בפתח של החצר".

אותו אברך פגש תלמיד חכם אחר. אמר לו: "אתה יודע, הייתי אצל הרב אוירבך והורה לי להדליק למטה". אמר לו: "לא יכול להיות! הוא בעצמו יש לו בדיוק קזאת דירה - יש לו גם קומה שניה, יש לו מדרגות בחוץ, והוא מדליק למעלה. כנראה אתה בלבלת אותו".

מה עשה אותו אברך? ציר את הבית, את המדרגות, ציר את הכל, והלך לרב אוירבך צ"ל: "הרב, הנה הבית שלי פה, הנה המדרגות, הנה החצר, איפה אני אמור להדליק נרות חנכה?" אמר לו הרב: "תרד את המדרגות, תדליק בפתח של החצר".

כשפגשתי את התלמיד חכם הזה, אמרתי לו: "הנה, יש פה תמונה. פה אתה לא יכול להגיד שהרב אוירבך התבלבל, יש פה תמונה, הוא הסתפל, הוא ראה את הכל". אמר לו התלמיד חכם: "באמת אני לא יודע מה להגיד, כי הוא בעצמו מדליק למעלה".

יום ראשון של נרות חנכה אותו תלמיד חכם מספר: הדלקתי נרות חנכה, נסעתי לרב אוירבך. ראיתי שהרב אוירבך מדליק למעלה. דפקתי בדת, אמרתי לו: "הרב, השבוע היה אצלך תלמיד חכם, שאל אותך פעמים איפה להדליק נרות חנכה ואתה הורית לו להדליק למטה. למה הרב מדליק למעלה?"

אמר לו: "אתה צודק. הוא שאל אותי מה ההלכה - ההלכה להדליק למטה. אני יש לי בעיה אישית, אני חייב להדליק למעלה".

"כבוד הרב, אני יכול לדעת מה הבעיה האישית שיש לך?"

אמר לו: "כן. אתה יודע, חמי גר איתי בבית, וחמי הוא 'בעל בית', הוא לא מבין, הוא מדליק למעלה. אז אני משום כבוד חמי מדליק אתו גם כן למעלה. מה אתה רוצה שאני אדליק למטה? אני משום כבוד חמי מדליק למעלה אתו בידך" "כבוד הרב, אבל חמיו נפטר לפני שלשים שנה!"

"אתה צודק, נכון. אבל אשתי זו הבת שלו. אם אני אדליק עכשיו למטה, אני כבדכול ואומר לה שכל מה שאבא שלה הדליק נרות חנכה זה היה בטעות. לכן אני מדליק למעלה".

"כבוד הרב, אבל אשתך נפטרה לפני עשר שנים!"

ואז הוא אמר לו: [ווארט, זה בשבילנו עכשיו]. ואז הוא אמר לו: "ואין כבוד? מה... אין כבוד? אני חייב לכבד את חמי ואת אשתי. אני מדליק למעלה. ההלכה אומרת שצריך להדליק למטה. חס ושלום! אם זה היה קורה לנו כזה מצב - מה אנחנו היינו עושים? היינו מדליקים למטה עשר חנכיות רק כדי להראות לחמי כמה הוא עם הארץ, וגם שאשתי תדע מי זה אבא שלה".

ככה זה קורה אצלנו. בן אדם לא יודע - אתה יכול להיות גאון, כל העולם מחכה למוצא פיך מה אתה תפסק את ההלכות, ואף על פי כן אני אדליק לא כפי ההלכה. למה? כי אני צריך לכבד את חמי ואת אשתי.

שלום בית יותר חשוב מנר חנכה

מסתמא כבר שמעתם הרבה על נרות חנכה, ובאמת יש לנו עוד מה לשמע - אנו מדליקים היום רק נר רביעי, עד 'זאת חנכה' יש הרבה מה לדבר על חנכה. חנכה זה באמת גדול. יש הרבה נסים ונפלאות, איזה דברים כתבו על זה. תסתכלו בספר "באר הפרשה" של הרב בידרמן מאריך הרבה שם. יש ספר גם כן שנקרא "שיחות בעבודת השם" - אתה תראה שם מה זה נרות חנכה, משהו עצמתי, אי אפשר לתאר את העצמה של נרות חנכה.

אז בהחלט נרות חנכה זה משהו מאד גבוה, אבל יש משהו יותר גבוה מזה, כמו שרואים בדברים הנפלאים של הרמב"ם בסוף ספר זמנים (הלכות חנכה פרק ד', ט): "היה לפניו נר ביתו ונר חנכה, או נר ביתו וקדוש היום - נר ביתו קודם משום שלום בית". אדם שיש לו אחת משתי אפשרויות, או להדליק נר חנכה, או להדליק נר שבת, מה הוא עושה. הוא חייב להחליט, או זה או זה. אז ההלכה כאן היא שיותר על נר חנכה, ודליק נר שבת. ומה הסבה? למה עדיף נר שבת על נר חנכה - 'משום שלום בית'.

אבל מה הכוונה 'שלום בית', על איזה שלום בית אתה מדבר פה, שלא יהיו מריבות בבית או משהו אחר? אז רש"י אומר משהו מאד פשוט, לא מריבות, אלא "משום שלום ביתו - שבני הבית מצטערים לשבת בחשך". הכל מסודר באמת, אבל זה לא נעים שבני הבית יושבים בחשך.

נו, ובשביל זה לא יהיה בבית הזה נרות חנכה?! אבל נר חנכה זה גבוה מעל גבוה אתה צודק - גבוה מעל גבוה. אבל השלום של הבית יותר גבוה. כמה שאתה מכיר נרות חנכה, כמה שתוסיף עוד - תדע לך שהשלום בתוך הבית, ההרגשה הטובה, עולה על הכל. למה? ממשיך הרמב"ם: "שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו".

ותשמעו איך הוא מסיים את דבריו: "גדול השלום שכל התורה כלה נתנה לעשות שלום בעולם". בשביל מה נתנה התורה בעולם? לעשות שלום בעולם. שנאמר: "דרכיה דרכי נעים וכל נתיבותיה שלום". כל המהות של כל התורה כלה, בשביל מה? בשביל שתגיע לעשות שלום. אם אתה רוצה שאין שלום - אתה לומד תורה ואין שלום בבית? סימן שאתה לא לומד את התורה של השם.

אנחנו אומרים כל יום בהלל, בסוף ההלל: "הללוך השם אלקינו חסידיך וצדיקים עושי רצונך". מה זה "צדיקים עושי רצונך"? וכי יש צדיקים לא 'עושי רצונך'! כן! יש צדיקים לא עושי רצונך - אלו האנשים שעושים רצונם. יש אנשים שעושים רצונם, לא רצון ה'. אולי הם נקראים צדיקים כי הם עושים דברים טובים אבל זה לא באמת מה שהשם מצפה מהם. אבל יש צדיקים, 'עושי רצונך' - זה משהו אחר לגמרי.

אין לנו הבנה במעלה של השלום

כותב המדרש (פסיקתא עמוד 488): וכי מאחר שישראל חביבים כל כך למה מסרם ביד אויבי? כשעם ישראל ירד למצרים - אם כל כך בורא עולם אוהב את עם ישראל, למה הוריד אותם למטה?

אמר רבי חנינא: לפי שכל מדותיו של השם מדה כנגד מדה. בתחלה, קדם שיירדו למצרים, היו בני האמהות מבזים את בני השפחות, ולא נהגו בהם מנהג אהבה ואחווה. והיה הדבר קשה מאד בעיני הקדוש ברוך הוא, והיתה רוח הקודש צוחת ואומרת 'כלך פה רעיתי'. אמר הקדוש ברוך הוא: "איך אעשה שיקבלו בני האמהות את בני השפחות? אורידם למצרים ויהיו כלם עבדים. ובשעה שאגאלם אתו להם מצות פסח שיתעסקו בה הם ובניהם ובני בניהם, ויאמרו כלם 'עבדים היינו לפרעה במצרים'. נמצאו כלם שוים".

וכל כך למה? להודיע גדלתו ושבחו של השם לכל באי עולם, וידעו לעשות שלום בין בריותיו. ולכן נקרא שמו של השם - 'שלום', שנאמר (פסוקים ו, כד) "ויקרא לו אלהים שלום".

ואני קורא את המדרש הזה, ופשוט לא מבין את אלהים, לא מבין אותו. אתה רוצה לעשות שלום? יישר כח! אבל אתה יודע כמה שלמנו על השלום הזה? כל יום שחטו שלש מאות תינוקות. לא יודע כמה ימים - אפילו נגיד רק עשרה ימים - זה יוצא שלשת אלפים תינוקות שחטו פה.

איפה מאתים ועשרים שנים שעם ישראל עבדו במצרים עבודת פרוה. מתוך זה היה שמזנים ושש שנים של קשי השעבוד. כמה תינוקות נזרקו ליאור? כמה בתוך הבולקים היו? כמה צער היה בעולם?

אני לא מבין - כל זה, בשביל מה? בשביל שבסוף יהיה שלום בין כלם? תגיד, זה שנה? מה זה שנה? בסדר, נכון צריה, אבל האם השלום שנה את כל המחיר הקבד של כל שעבוד מצרים? שים את הכל על כף מאזנים - את כל עם ישראל שהיו בשיא התפארת של עם ישראל, שים אותם בכף מאזנים, והגיעו למ"ט שערי טמאה. איפה הגיעו, איפה הדרדרו, איפה נפלו, כמה הרגו בהם. כמה טבח בהם, כמה חסלו אותם.

מצד שני - מה הרוחת מכל זה? יש בינינו עכשיו שלום. כלנו בני איש אחד אנחנו. אין לי הבנה בזה. אבל סימן שאנחנו לא מבנינים מה זה שלום, אין לנו הבנה במעלה של השלום.

כשאחד נכנס הביתה ויודע להאיר פנים ויודע להתחשב בתוך הבית - כמה שאתה חושב שהתפליו שלך גדולות, כמה שאתה חושב שהתלמוד תורה שלך גדול - יש מדרגות יותר גדולות מאלו, יש מדרגות יותר גבוהות. לבורא עולם היה משתלם להרג כל יום מאה וחמשים תינוקות בבקר, מאה וחמשים בערב, כל זה היה משתלם כדי שיהיה שלום בתוך הבית.

מה הפגנה ועל הנחמות?

אנחנו אומרים 'על הנסים' - 'על הנסים', אחר כך יש מדרגה יותר גבוהה. מה יש אחר כך? 'על הפרקו', על הגבורות, על התשועות, על הנפלאות. מה האחרון? 'על הנחמות'. מה זה 'על הנחמות'?

שלום בית שלמדתי מהבבא סאלי

ספר לי דוד שלי, הבאתי את הרב עזריאל טאובר מאמריקה. הוא היה נוהג לבוא בל"ג בעומר לארץ, לרבי שמעון. הבאתי אותו, ודוד שלי אומר לו: "אתה כבר מגיע לארץ? בוא לבבא סאלי. בבא סאלי עושה סעודה גדולה מאד לכבוד רבי שמעון. בוא נלך לנתיבות, נהיה אצל בבא סאלי, ואחר כך משם נסע למירו".

הרב עזריאל טאובר מספר: "אני לא מכיר את הבבא סאלי. שמעתי פה ושם, אבל לא משהו מיוחד. החלטנו שאנחנו נוסעים. נסענו לבבא סאלי, הגענו - המון אנשים היו שמה".

הרב עזריאל טאובר מספר: "אני יוצא מהבית - ולא מצליח להבין, מה הבבא סאלי רצה ממני? השם ירחם, מה הוא רצה ממני? שלוש פעמים אומר לי 'אתה באחת פה', עד שבאתי לא דבר אתי מלה. מה רצה? שאני אכל? אכלתי. אומר לי 'לך', מה הוא רצה ממני?".

ספר איזה יהודי אחד, תלמיד חכם: יום אחד ראיתי אחד מגדולי ישראל לוקח את השקית של הפח זבל מביתו לשפך בפי המרכזי. כשראיתי את זה, נגשתי אליו ואמרתי לו: "הרב, אתה יודע? אני למדתי מהרב היום שלא צריך להתרגש שזורקים פח זבל מהבית, כאלו אין בזה זלזול וחסר כבוד".

אני טוב, נגמר, פנו את הצלחות. הוא אמר לה: "תביאי את העוף". הביאה את העוף, וכשהיא מביאה את העוף, בבא סאלי אמר לה איזו בדיחה על העוף, והיא צחקת מכל הלב. לקח את הצלחת, הביא לי, ומסמן לי: 'תאכל!'. גמרנו לאכל, מסמן לי: "מים אחרונים!". גמרנו, אז הוא ככה עם היד עושה לי: 'אללה לה!'. מספר הרב עזריאל טאובר: "אני יוצא מהבית - ולא מצליח להבין, מה הבבא סאלי רצה ממני? השם ירחם, מה הוא רצה ממני? שלוש פעמים אומר לי 'אתה באחת פה', עד שבאתי לא דבר אתי מלה. מה רצה? שאני אכל? אכלתי. אומר לי 'לך', מה הוא רצה ממני?".

הוא מסר את עצמו על הנושא הזה. אני אומר לכם, כל אחד כדאי שיקנה את הספר שלו - 'פרקי מחשבה - הבית היהודי'. הופך את הראש, הופך את הראש לגמרי, ממש מקצה לקצה. [כל סדרת הספרים שלו 'פרקי מחשבה' הם ספרים חשובים מאד].

בבא סאלי רצה ממני אז - תבוא תראה איך מתנהגים בבית. הוא ראה שזה משהו שאני עתיד להתעסק אתו, אז הוא רצה שאני אבוא ואראה איך בבית מתנהגים אפילו שאין קשר. לא כשיש קשר, וזה אותו גיל ואתו רקע ובסיס. לא! כשאין קשר - תראה איך חביבים לדעת לכבד אחד את השני".

[מתוך שיעור מספר 23, וארא תשפ"ד]

אנו מעוניינים לזכות את הרבים בדברי התורה הנפלאים המובאים בעלון זה, ומחפשים דרכים להרחיב את תפוצתו - הן מבחינת כמות העלונים הנדפסת והן מבחינת הפצתם לבתי כנסת נוספים. אנו מחפשים אנשים מעוניינים לקחת חלק במיזם, אם בדרך של תרומה כספית להדפסת עלונים נוספים ואם בדרך של הפצת העלונים לבתי כנסת נוספים. אם יש לכם רעיון או אפשרות לסייע ולקדם את העניין, אנא צרו קשר בטלפון: 054-8493005. תודה.

